

Informační zpráva za měsíc únor 2021

Obsah zprávy

I. Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 32 Odo 1093/2004-50 ze dne 26.7.2006
Rozsudek pro uznání ..... [str. 2]

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy ..... [str. 2 až 4]

III. K některým vybraným otázkám

1) Úročení jistoty (kauce), kterou skládá podnájemce nájemce ..... [str. 4 až 6]

2) Zdánlivé (ústní) skončení pracovního poměru ..... [str. 7 až 14]

IV. Články a názory

1) Nesprávně vybraný soudní poplatek v civilním soudním řízení a obrana proti němu .....
..... [str. 14 až 20]

2) Obecní systém odpadového hospodářství ..... [str. 20 až 22]

V. Nové právní předpisy

Únor 2021 (od částky 17 do 39 26.2.) ..... [str. 22]

I.

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 32 Odo 1093/2004-50 ze dne 26.7.2006

Rozsudek pro uznání

II.

K judikatuře

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 32 Odo 1093/2004-50 ze dne 26.7.2006

Rozsudek pro uznání

V cause se rozhodoval případ, kdy žalobkyně, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, se domáhala na žalovaném zaplacení dlužné částky z nezaplaceného zdravotního pojištění.

Okresní soud rozsudkem pro uznání uložil žalovanému, aby zaplatil žalobkyni žalovanou částku. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku uvedl, že vydal usnesení podle [§ 114b o. s. ř.](#), kterým žalovanému uložil, aby se ve lhůtě 30 dnů od doručení usnesení ve věci písemně vyjádřil a v případě, že nárok uplatněný žalobou neuznává, vyličil všechny rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a označil všechny důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud prvního stupně žalovaného současně poučil o následcích nevyhovění této výzvě. Usnesení bylo žalovanému platně doručeno. Vzhledem k tomu, že žalovaný se ve stanovené lhůtě k žalobě nevyjádřil, vyšel soud prvního stupně z fikce uznání nároku podle [§ 114b odst. 5 o. s. ř.](#)

Žalovaný se do rozsudku nalézacího soudu odvolal. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. Za důvodnou nepovažoval námitku žalovaného, že soud prvního stupně nerozhodl o jeho žádosti o prodloužení lhůty k podání vyjádření. Obecně akceptované pravidlo, že soudcovská lhůta může být na žádost účastníka řízení prodloužena a že absence rozhodnutí o takové žádosti může mít vliv na účinky jejího uplynutí, nelze aplikovat na lhůtu k podání vyjádření ve smyslu [§ 114b o. s. ř.](#), neboť toto zákonné ustanovení obsahuje speciální úpravu běhu a následků uplynutí této lhůty. Právě sdělení vážného důvodu bránícího žalovanému k vyjádření podle [§ 114b odst. 5 o. s. ř.](#) má ten následek, že fikce uznání nároku uběhnutím této lhůty nenastane, což může vést jedině k tomu, že soud, pokud takový postup znovu zvolí, stanoví žalovanému lhůtu novou. Podle závěru odvolacího soudu zde nepřichází v úvahu rozhodnutí o prodloužení lhůty a posuzování důvodnosti či nedůvodnosti žádosti o ně, neboť speciálním prostředkem k zamezení následků marného uplynutí této lhůty je sdělení vážných důvodů bránících žalovanému ve vyjádření k žalobě. Pokud žalovaný v průběhu třicetidenní lhůty požádal o nové zaslání žaloby, kterou ne-

měl dle svého tvrzení k dispozici, dospěl soud prvního stupně ke správnému závěru o nedůvodnosti těchto námitek, neboť skutečnost, že žalovaný ztratil nebo není schopen dohledat žalobu, která mu byla soudem doručena, nemůže být vážným důvodem k tomu, aby žalovanému nestačila k podání vyjádření tak dlouhá lhůta, jako je lhůta 30 dní.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Dovolatel byl přesvědčen, že v dané věci nemohla nastat fikce uznání, a proto nevznikly ani podmínky pro vydání rozsudku pro uznání. Poukázal na to, že opakovaně projevil snahu získat nezbytný podklad k vyjádření k žalobě, a to žádostí zaslanou soudem prvního stupně, v níž žádal o zaslání žaloby a přiměřené prodloužení lhůty k vyjádření. Činil tak s ohledem na to, že právní zástupce dovolatele má sídlo mimo Břeclav a také dovolatel má bydliště mimo sídlo soudu prvního stupně. Tím osvědčil existenci vážného důvodu, pro který nebyla dodržena lhůta k vyjádření, neboť kdyby soud závčas sdělil, že opis žaloby oproti zpoplatnění tohoto úkonu nezašle, zajisté by mohlo být učiněno ze strany dovolatele odpovídající opatření.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam z hlediska řešení otázky, **zda skutečnost, že soud nereagoval na žádost žalovaného o zaslání opisu žaloby (poté, co mu byl již doručen stejnopis žaloby), je vážným důvodem ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. bránícím ve vydání rozsudku pro uznání.** Tato otázka totiž nebyla dosud dovolacím soudem řešena.

Dovolací soud zjistil ze spisu, že soud prvního stupně doručil žalovanému do vlastních rukou stejnopis žaloby. Žalovaný prostřednictvím svého zástupce v třicetidenní lhůtě stanovené soudem prvního stupně k vyjádření k žalobě sdělil, že žalovaný není schopen předat svému zástupci stejnopis žaloby, proto žádá o jeho zaslání (popř. o vyhotovení a zaslání opisu žaloby s tím, že soudní poplatek za tento úkon zaplatí na výzvu soudu). Současně požádal o přiměřené prodloužení lhůty k podání vyjádření. Soud prvního stupně na tuto žádost nereagoval a po marném uplynutí lhůty k vyjádření vydal rozsudek pro uznání.

Dovolací námitku, že soud prvního stupně nerozhodl o jeho žádosti o zaslání opisu žaloby a o prodloužení lhůty k podání vyjádření, žalovaný uplatnil již v odvolacím řízení a odvolací soud se s těmito námitkami v plném rozsahu podrobně vypořádal; namítané okolnosti neshledal vážnými důvody, které by ve smyslu *§ 114b odst. 5 o. s. ř.* žalovanému bránily ve vyhovění výzvě soudu takže uplynutím stanovené lhůty nastala fikce uznání uplatněného nároku. Dovolací soud se s těmito závěry odvolacího soudu ztotožňuje.

Podle ustanovení *§ 44 odst. 1 o. s. ř.* mají účastníci a jejich zástupci právo nahlížet do soudního spisu, s výjimkou protokolu o hlasování, a činit si z něho opisy a výpisy. Žalovanému, respektive jeho právnímu zástupci, nic nebránilo v obstarání kopie žaloby ze soudního spisu u soudu prvního stupně, event. mohl požádat, aby soud prvního stupně postoupil spis jinému soudu. Žalovaný, či jeho zástupce tak měl učinit před uplynutím lhůty k podání vyjádření. Po-

kud se pouze spoléhal na skutečnost, že soud vyhověl jeho žádosti, ač ta nemá oporu v právních předpisech, nelze tuto okolnost považovat za vážný důvod, který by mu bránil v podání vyjádření. S odvolacím soudem je třeba souhlasit i v tom, že lhůta podle § 114b odst. 1 o. s. ř. je lhůtou zákonnou, a nikoliv lhůtou soudcovskou, kterou by mohl předseda senátu (samosoudce) prodloužit.

Lze tedy uzavřít, že žalovaný na výzvu soudu prvního stupně k podání písemného vyjádření ve věci, včas nereagoval, ve věci se písemně vyjádřil opožděně, aniž by mu ve vyjádření bránil vážné důvody. Následkem toho nastala zákonná fikce uznání nároku uplatněného žalobou, která je v této podobě sankcí za nečinnost žalovaného, a soud prvního stupně byl za této situace povinen rozhodnout rozsudkem pro uznání.

Právní věta: *Žalovaným tvrzená okolnost, že nedisponuje žalobou, přestože mu byla řádně doručena, nemůže být shledána vážným důvodem, který by mu bránil podat vyjádření k žalobě v době 30 dnů od doručení výzvy soudu. Z žádného ustanovení občanského soudního řádu či jednacího řádu nevyplývá povinnost soudu zaslat žalovanému opis žaloby.*

Celý text rozboru judikátu lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/rozsudek-pro-uznani-112529.html>

(náhled 20.2. 2021)

III.

K některým vybraným otázkám

1) Úročení jistoty (kauce), kterou skládá podnájemce nájemce

Zřejmě každý se někdy ve svém životě setkal s nájemním vztahem k bytu či domu, ať už z pozice pronajímatele, tedy vlastníka věci, nebo z pozice nájemce. Nájemní vztah je ohraničen právy a povinnostmi mezi těmito dvěma subjekty. Esenciálním (pozn. autora zprávy: hlavní, důležitý, podstatný, základní) v nájemním vztahu je závazek pronajímatele přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a závazek nájemce mu za to platit odměnu, tedy nájemné.

V nájemním vztahu je možné, a děje se to takřka denně, ujednat si při uzavření nájemní smlouvy složení jistoty (někdy označované také jako kauce). Tato částka představuje jakousi záruku, že nájemce uspokojí své závazky vůči pronajímateli, které pro něj z nájemního vztahu plynou. Tedy zejména zaplacení nedoplatku na nájemném, nedoplatku na energiích, ale i splnění jiných povinností vyplývajících z nájmu.

Ze zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, konkrétně z ustanovení § 2254 odst. 2 vyplývá, že pronajímatel si při skončení nájmu započte na jistotu, co mu nájemce dluží, tedy po-

Asociace občanských poraden, z.s.

Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3

IČO 65998642

Tel: 284 019 220

Email: aop@obcanskeporadny.cz

www.obcanskeporadny.cz

kud má nájemce vůči pronajímateli nesplacené závazky a poté vrátí jistotu nájemci. Nájemce má právo na úroky z jistoty od jejího poskytnutí alespoň ve výši zákonné sazby. Občanský zákoník tedy stanovuje právo nájemce požadovat úroky z jistoty při skončení nájmu. Jak je to ale v situaci, kdy je uzavírána tzv. podnájemní smlouva, tedy smlouva mezi nájemcem a podnájemcem, která opravňuje podnájemce užívat byt společně s nájemcem, nebo i užívat byt výlučně bez přítomnosti nájemce. Úročí se tedy jistota, kterou skládá podnájemce nájemci? Na tuto otázku se pokusím (pozn.: autor článku) odpovědět v tomto článku.

K zodpovězení otázky, zda se úročí jistota, kterou skládá podnájemce nájemci je v první řadě zapotřebí identifikovat vztah mezi nájemním a podnájemním vztahem, a zda požívají stejné, nebo alespoň **obdobné právní ochrany**. Mezi nájmem a podnájemem je totiž zásadní rozdíl, a to v subjektech, kteří do těchto vztahů vstupují. Zatímco u nájmu se jedná o pronajímatele a nájemce, u podnájmu **nevzniká přímý vztah mezi podnájemcem a pronajímatelem** (srov. *Usnesení Nejvyššího soudu* ze dne 14. 1. 2005, *26 Cdo 354/2004*). Podnájem je tak uzavírán mezi nájemcem a třetí osobou.

Podle komentářové literatury k občanskému zákoníku se podnájem řídí úpravou **užití věci**, která je obsahu podnájmu nejbližší. V případě, že dochází k dočasnému užití věci třetí osobou za úplatu, použijí se pro vztah nájemce a podnájemce obdobně práva a povinnosti pronajímatele a nájemce, a to včetně zvláštních úprav, např. nájem bytu a domu, kam spadá i **ustanovení ohledně jistoty** ¹⁾. I podle judikatury Nejvyššího soudu je podnájemní vztah v podstatě **zvláštním případem nájemního vztahu** (srov. *Usnesení Nejvyššího soudu* ze dne 14. 1. 2005, *26 Cdo 354/2004*).

Z uvedeného by tedy vyplývalo, že se na podnájem aplikují ustanovení ohledně nájmu. Pokud tedy nájemce přebírá od podnájemce jistotu, mohl by podnájemce při vrácení jistoty požadovat úroky od jejího poskytnutí.

Pokud bychom se ale na věc podívali z jiné perspektivy, tak podnájemní vztah **nenaplňuje obsahem vztah nájemní**, neboť jsou zde subjekty ve zcela jiném postavení. Zatímco u nájmu se jedná o vlastníka věci a nájemce, tedy osobu požívající zvýšené právní ochrany (slabší strany), tak subjekty u podnájmu jsou **fakticky v rovnocenném postavení**. Oba věc dočasně užívají a platí za ni nájemné.

V podnájemním vztahu jistota také nenaplňuje svůj zákonný účel, kterým je zajištění dluhů nájemce vůči pronajímateli. Aby jistota plnila svůj účel i v podnájemním vztahu, tak by stavěla nájemce do role pronajímatele, avšak je zřejmé, že práva a povinnosti stran jsou v nájemním vztahu zcela rozdílné oproti vztahu podnájemnímu.

S ohledem na rozdílnost subjektů, které vstupují do nájemního vztahu a vztahu podnájemního a nenaplnění účelu jistoty při jejím složení nájemci podnájemcem, už není otázka úročení

kauce v takovém případě zřejmá a není na ji jednoznačná odpověď.

Závěr

Na otázku úročení kauce skládané podnájemcem nájemci tak existují dva rozdílné pohledy. Jeden přirovnává podnájemní vztah ke vztahu nájemnímu a předurčuje podnájem k požívání stejné ochrany jako nájem. Na straně druhé podnájem fakticky nenaplnuje obsah nájmu, kdy do něj především vstupují zcela odlišné subjekty a jistota v takovém případě neplní svůj zákonný účel. Zákonodárce tak nedostatečně určil, zda se ustanovení občanského zákoníku vztahující se k nájmu budou zcela, nebo s občasnými výjimkami aplikovat na ustanovení o podnájmu. Otázka úročení kauce, kterou skládá podnájemce nájemci tak prozatím nemá jasnou odpověď. Vhodné je také podotknout, že tato otázka prozatím nebyla řešena ani soudy a není k ní tedy přílehavá judikatura, která by na ni zcela nebo alespoň z části dala odpověď.

Naše kancelář (pozn.: autora článku) se kloní spíše k závěru o povinnosti poskytnutou jistotu úročit i mezi nájemcem a podnájemcem, neboť je dle našeho názoru na místě podnájemci kompenzovat skutečnost, že nájemci poskytnul finanční hodnotu na mnohdy delší dobu. Toto je ostatně dle našeho názoru také smysl úročení jistoty mezi pronajímatelem a nájemcem.

S ohledem na výše uvedené nezbyvá než doporučit, aby si nájemce a podnájemce **otázku úročení poskytnuté jistoty upravili ve smlouvě**. Vzhledem k absenci rozhodovací praxe v této oblasti je ale možné, že soudy v budoucnu dovedí neúročení jistoty jako rozporné s obsahem zákona, a takové ustanovení by tak mohlo být neplatné

---

¹⁾ (HULMÁK, Milan, KABELKOVÁ, Eva. § 2215 [Uživací právo třetí osoby]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, Petr, BOHMAN, Ludvík, DOBROVOLNÁ, Eva, DOLEŽAL, Tomáš, ELEK, Štefan, HANDLAR, Jiří, HAVEL, Bohumil, HORÁK, Pavel, CHALOUPKOVÁ, Helena, KABELKOVÁ, Eva, KASÍK, Petr, KOTÁSEK, Josef, LIŠKA, Petr, MACEK, Jiří, ONDREJOVÁ, Dana, PETROV, Jan, PIHERA, Vlastimil, SEDLÁČEK, Dušan, SEDLÁČEK, Pavel, SELUCKÁ, Markéta, SIMON, Pavel, SVOBODA, Lukáš, TRUBAČ, Ondřej, VÍTOVÁ, Blanka, WAWERKOVÁ, Magdalena. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 273.)

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/uroceni-jistoty-kauce-kterou-sklada-podnajemce-najemci-112521.html> (20. 2. 2021)

2) Zdánlivé (ústní) skončení pracovního poměru

Titulek si nečiní nárok na přesné „právní znění“, ale takto označené způsoby skončení pracovního poměru se v praxi velmi často vyskytují. **Jedná se o právní jednání, jímž účastník pracovněprávního vztahu skončí (nebo měl úmysl skončit) pracovní poměr nebo dohodu konanou mimo pracovní poměr ústní formou.** Zákoník práce (dále jen ZP) označuje takový způsob skončení tohoto vztahu **jako jednání, k němuž se nepřihlíží.**

*Jedná se např. o ústní zrušení pracovního poměru ve zkušební době, ústní výpověď z pracovního poměru a další nezákonné formy jeho ukončení, kde zák. práce vyžaduje písemnou formu. „Takové jednání není, neexistuje. V těchto případech se nejedná o důsledek závady v projevu vůle. Jde o závadu přímo v právním jednání: zákonodárce rozhodl, že si takové jednání vůbec nepřije.“ **1)***

Zrušení ve zkušební době

Ze své advokátní praxe mohu potvrdit (rozuměj autora článku), že typickým příkladem nesprávného postupu je ústní zrušení ve zkušební době. ZP vyžaduje písemnou formu, **jinak se k němu nepřihlíží (§ 66 odst. 2.ZP).**

Je tomu tak např. tehdy, jestliže je zkušební doba sjednána na dobu delší, než umožňuje zák. práce, např. na čtyři měsíce a nejde o vedoucí zaměstnance. Potom platí, že byla sjednána platně, a to na dobu tří měsíců. Jestliže zaměstnanec zruší pracovní poměr v této době ústně, **jedná se o právní jednání, k němuž se nepřihlíží. Je nicotné, zdánlivé, právní důsledky nenastávají, pracovní poměr nadále trvá.**

Zaměstnavatel **nemůže** však u soudu uplatňovat návrh na neplatnost tohoto jednání, neboť ze strany zaměstnance se jedná o jednání zdánlivé, k němuž se nepřihlíží. **Může** však podat návrh, že zaměstnanec je nadále povinen plnit povinnosti vyplývající z pracovní smlouvy. S tímto soudním návrhem může spojit nárok na uplatnění případné škody, která mu protiprávním jednáním zaměstnance vznikla (ztráta zakázek, zajištění přesčasů nebo pracovní náhrady apod.)

***Příklad:** Zaměstnanec zrušil ústně pracovní poměr ve zkušební době. Zaměstnavatel však trvá na tom, aby v zaměstnání pokračoval, ale škoda mu v důsledku protiprávního jednání zaměstnance nevznikla. Jedině soud pak může rozhodnout o tom, že zaměstnanec musí plnit povinnosti vyplývající z pracovní smlouvy.*

Obdobná procesní situace nastává u zaměstnavatele, pokud se zaměstnancem ústně zruší pra-

covní poměr ve zkušební době nebo v období, kdy je zkušební doba neplatná, nebo kdy dá zaměstnanci ústní výpověď z pracovního poměru (§ 50 odst. 1 a § 66 odst. 2 ZP).

Povinnost k přidělování práce

Soud by pak měl rozhodnout na návrh zaměstnance, že zaměstnavatel je mu nadále povinen přidělovat práci. Pokud by zaměstnavatel tuto povinnost nesplnil, může zaměstnanec uplatňovat nárok na náhradu mzdy po dobu, kdy práci nedostal, neboť by se jednalo o překážku v práci na straně zaměstnavatele.

Zaměstnanec může podle § 75b odst. 3 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb. (občanský soudní řád - o. s. ř.) rovněž požadovat, aby předseda senátu nařídil předběžné opatření. To může mimo jiné spočívat v tom, že předběžným opatřením může být účastníku řízení (v tomto případě zaměstnavateli) uloženo, aby poskytl alespoň část pracovní odměny, jde-li o trvání pracovního poměru a navrhopatel ze závažných důvodů nepracuje (§ 76 odst. 1 písm. b) o. s. ř.).

Zaměstnanec může podat návrh na poskytnutí části náhrady mzdy pro překážku v práci na straně zaměstnavatele (§ 208 ZP). Soud jako otázku předběžnou pak hodnotí postup zaměstnavatele, který byl příčinou překážky v práci na jeho straně, **jako právní jednání, k němuž se nepřihlíží a které se vlastně nestalo.**

Návrh na neplatnost je vyloučen

Ve všech formách skončení pracovního poměru na základě právního jednání, **k němuž se nepřihlíží**, se nemůže uplatnit § 69 a 72 ZP, které umožňují podávat návrh na neplatnost skončení pracovního poměru, v uvedeném případě výpovědi nebo zrušením ve zkušební době. **Tato ustanovení se mohou aplikovat pouze tehdy, kdy se jedná o důvodnost skončení pracovního poměru, a tedy o jeho posouzení, zda je platné či neplatné.** Např. zda v konkrétním případě existuje výpovědní důvod podle § 52 ZP.

Lhůta pro uplatnění

Podle § 72 ZP může neplatnost rozvázání pracovního poměru výpovědi, okamžitým zrušením, zrušením ve zkušební době jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec uplatnit u soudu **nejpozději ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit tímto rozvázáním.** Jedná se zejména o situace, kdy zaměstnanec nesouhlasí s výpovědními důvody nebo s důvody pro okamžité zrušení pracovního poměru.

V případě, kdy byla dána např. ústní výpověď z pracovního poměru, se nemůže jednat o její neplatnost, ale o právní situaci, kdy se k takové výpovědi nepřihlíží. **Proto se nemůže uplatnit § 72 ZP, neboť nejde o posouzení platnosti důvodů ke skončení pracovního poměru.**

Zaměstnanec, který by obdržel ústní výpověď z pracovního poměru, **může podat návrh k soudu, že zaměstnavatel je případně povinen poskytnout zaměstnanci náhradu mzdy.**

Vzhledem k tomu, že nelze uplatňovat návrh na určení, že pracovní poměr nadále trvá, je možné (zejména v otázkách náhrady škody) se dovolávat obecné promlčecí doby v délce 3 let (§ 629 zákona č. 89/2012 Sb.- dále jen *o. z.*) Pro pracovněprávní oblast je to velmi svízelné řešení, zejména pro dokazování. Mohlo by proto dojít k situaci, kdy by např. zaměstnavatel uplatňoval ještě v závěru tříleté promlčecí doby nárok na náhradu škody.

Skončení pracovního poměru ústní výpovědí

Stejný legislativní postup je na straně zaměstnavatele v případě, kdy zaměstnanec podá ústní výpověď z pracovního poměru. Nerespektuje požadavek písemné formy a přestane vykonávat práci a do zaměstnání již nepříjde (§ 50 odst.1. ZP). V případě výpovědi z pracovního poměru, která nebyla dána písemně, to znamená neexistenci tohoto právního jednání. **Důsledky výpovědi (skončení pracovního poměru) nemohou nastat, neboť výpověď neexistuje**

Obdobná procesní situace nastává u zaměstnavatele, pokud se zaměstnancem ústně zruší pracovní poměr ve zkušební době nebo v období, kdy je zkušební doba neplatná, nebo kdy dá zaměstnanci ústní výpověď z pracovního poměru (§ 50 odst.1. § 66 odst. 2 ZP).

Zaměstnanec, pokud nesouhlasí se skončením pracovního poměru, může podávat návrh k soudu na rozhodnutí podle § 80 *o. s. ř.* neboť zaměstnavatel učinil **právní jednání, k němuž se nepřihlíží.**

Neplatnost a zdánlivost

V personální praxi je nutno rozlišovat právní formy skončení pracovního poměru k nimž se **nepřihlíží** (např. ústní zrušení pracovního poměru ve zkušební době) a způsoby, které považujeme z hlediska ZP za **neplatné** (např. nesprávné důvody pro výpověď).

Zejména v současné době, kdy jsou častým výpovědním důvodem organizační změny v důsledku nichž se zaměstnanec stal nadbytečným, úměrně narostl i počet návrhů zaměstnanců k soudu na rozhodnutí o neplatnosti těchto výpovědí. Advokátní praxe potvrzuje, že mnohé výpovědi z uvedeného důvodu vykazují legislativní a skutkové nedostatky a jsou proto neplatné. **Výpovědní důvod, kterého zaměstnavatelé nejčastěji využívají se uplatní tehdy, jestliže se zaměstnanec stane nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách (§ 52 písm. c) ZP).**

Výpověď dohodou

Základním požadavkem na platnost skončení pracovního poměru dohodou podle judikatury je, že **účastníci pracovní smlouvy (zaměstnavatel i zaměstnanec) shodně vyjádřili svůj projev vůle skončit pracovní poměr v souladu se svým úmyslem.** To se týká nejen zaměstnanců, ale zejména zaměstnavatelů, neboť u nich jsou požadavky na projev vůle s ohledem na nutnost uvedení důvodu ve výpovědi náročnější.

V dohodě nemusí být označen přesný kalendářní den ukončení pracovního poměru, ale projev vůle může být vyjádřen např. „ukončením určitých prací“, „návratem ženy z mateřské nebo rodičovské dovolené“, „ukončením pracovní neschopnosti zaměstnance x.y.“ apod. Mnohdy se neuvede v dohodě termín nebo jiná skutečnost pro skončení pracovního poměru. **Pak platí, že je to den, kdy byla dohoda uzavřena.**

V personální praxi se často objevují problémy s formulací žádosti o skončení pracovního poměru dohodou ze strany zaměstnanců. V žádosti např. zaměstnanec uvede "dávám výpověď dohodou," apod. Z takto nejasně formulovaného projevu vůle zaměstnavatel nemůže zjistit, jaký způsob skončení pracovního poměru zaměstnanec zamýšlí. Proto je vždy vhodné, aby zaměstnavatel (zpravidla zaměstnanec personálního úseku nebo statutární zástupce) kontaktoval zaměstnance a v ústním jednání si vysvětlili, zda se jedná o žádost ke sjednání dohody o skončení pracovního poměru nebo o podání výpovědi.

Návod k správnému postupu dává *o. z. v § 556 odst. 1. Co je vyjádřeno slovy nebo jinak, vyloží se podle úmyslu jednajícího, byl-li takový úmysl druhé straně znám anebo musela-li o něm vědět. Nelze-li zjistit úmysl jednajícího, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen.* V tomto případě se jedná o měřítko „průměrného pochopení. V případě nejasnosti, zda zaměstnanec žádá o skončení pracovního poměru dohodou nebo dává výpověď, by měl zaměstnavatel v tomto duchu se zaměstnancem jednat, jinak by se mohlo vyjít z hodnocení této žádosti (výpovědi) zaměstnance zaměstnavatelem.

Právní jednání a výpověď

K nejčastějším pochybením při propouštění zaměstnanců dochází při podávání výpovědi zaměstnavatelem.

Projev vůle vyjádřený zaměstnavatelem ve výpovědi **musí být přesný.** Při jeho posuzování se vychází z *§ 553 o. z.:* „*O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.* Smluvní strany mohou však o důsledcích právního jednání (výpovědi) dále jednat. *Byl-li projev vůle mezi stranami dodatečně vyjasněn, nepřihlíží se k*

jeho vadě a hledí se, jako by tu bylo právní jednání od počátku." Nejasné vyličení skutkových okolností může způsobit řadu těžkostí. Pokud by se nepodařilo vysvětlit projev vůle ani výkladem ve smyslu uvedeného ustanovení, jde o **neplatné právní jednání**, a takovou výpověď by mohl soud prohlásit za neplatnou.

Výpovědní doba

Výpovědní doba počíná běžet od prvního dne měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla výpověď doručena (např. výpovědní doba výpovědi, doručené 28. 7., začíná plynout dne 1. 8., výpovědní doba výpovědi, doručené 1. 9., začíná plynout dnem 1. 10.).

Výpovědní doba je stejná pro výpověď danou zaměstnancem i zaměstnavatelem a činí nejméně dva měsíce (§ 51 ZP). Délku výpovědní doby ponechává ZP smluvní volnosti účastníků. **Může být dohodnuta výpovědní doba delší než 2 měsíce, nikoliv kratší.** U zaměstnavatele mohou tedy existovat různé délky výpovědní doby. Mohou však být sjednány jen smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Sjednání nemůže být provedeno např. v kolektivní smlouvě nebo stanoveno ve vnitřním předpise a musí být zachována rovnost mezi účastníky. **Výpovědní doba může být diferencována např. s ohledem na věk zaměstnance, dobu trvání pracovního poměru, povahu práce, odbornost apod.** Její délka nemůže však být různá u zaměstnavatele a jiná u zaměstnance. Není možné sjednat nebo stanovit, že zaměstnanec – odborník, který je přijímán do pracovního poměru, bude mít sjednanou nebo stanovenou výpovědní dobu např. pětíměsíční a zaměstnavatel jen dvoutměsíční. V praxi někdy zaměstnavatelé odůvodňují tento postup obtížností při shánění náhrady za zaměstnance - odborníka, který dal výpověď. Dvoutměsíční doba je pro ně nedostatečná.

Konec výpovědní doby

Výpovědní doba nemusí vždy končit poslední den v kalendářním měsíci. Zejména se jedná o případy, kdy uplyne poslední den kalendářního měsíce v tzv. ochranné době (např. v pracovní neschopnosti zaměstnance) – viz § 53 odstavec 2 ZP. Uplyne-li poslední den výpovědní doby v ochranné době, **dochází ke stavení běhu výpovědní doby.** Většinou se jedná o případy, kdy ještě v tento den trvá pracovní neschopnost zaměstnance. Ochranná doba se do výpovědní doby nezapočítává. Výpovědní doba se prodlužuje a skončí uplynutím zbývajících částí výpovědní doby po skončení ochranné doby. Výjimka je v případě, kdy zaměstnanec prohlásí, že na prodloužení výpovědní doby netrvá.

***Příklad:** Zaměstnanec byl uznán dočasně práce neschopným dne 27. dubna na dobu 1 týdne a na den 30. dubna připadl poslední den dvoutměsíční výpovědní doby. Výpovědní doba se prodlužuje o 4 dny (období od počátku pracovní neschopnosti 27. 4. do uplynutí výpovědní doby 30. 4., tedy o 4 dny.) Tyto 4 dny se přičtou ke dni, kdy skončí pracovní neschopnost.*

K prodloužení nebo ke stavení výpovědní doby nedochází, jestliže ochranná doba (např. vznik pracovní neschopnosti), která začala běžet po podání výpovědi, **skončila ještě před uplynutím výpovědní doby.**

Výpovědní doba rovněž neskončí poslední den kalendářního měsíce, jestliže výpověď dal zaměstnavatel zaměstnankyni z důvodu, pro který by mohl okamžitě zrušit pracovní poměr (§ 52 písm. g) ZP) před nástupem mateřské nebo rodičovské dovolené a výpověď by měla uplynout ještě v této době. Výpovědní doba pak skončí současně s mateřskou nebo rodičovskou dovolenou.

Hromadné propouštění

Odlišně se posuzuje konec výpovědní doby při hromadném propouštění zaměstnanců (§ 63 ZP). Skončení pracovního poměru nenastává uplynutím výpovědní doby, ale nejdříve po uplynutí 30 dnů od doručení písemné zprávy zaměstnavatele podle § 62 odstavec 5 ZP příslušnému úřadu práce. V této zprávě zaměstnavatel uvádí své rozhodnutí o hromadném propouštění a o výsledcích jednání se zástupci zaměstnanců. Ve zprávě je dále povinen uvést celkový počet zaměstnanců a jejich profesní složení, jichž se hromadné propouštění týká.

V případě, že zaměstnavatel doručil písemnou zprávu příslušnému úřadu práce tak, že 30 dnů od doručení zprávy uplyne později než poslední den příslušného kalendářního měsíce, skončí výpovědní doba teprve uplynutím (posledním dnem) 30denní lhůty. Např. končí-li běh 2měsíční výpovědní doby 30. 6. a byla-li zpráva zaměstnavatele doručena 9. 6., skončí pracovní poměr až 9. 7.

Kratší výpovědní doba po novele ZP

V ustanovení § 51a ZP došlo *novelou ZP č. 285/2020 Sb.* ke změnám zejména v časových lhůtách. Zaměstnanec, **který nechce přejít k zaměstnavateli, na kterého přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů**, a který proto jednostranně končí svůj pracovní poměr ještě před tímto přechodem, může skončit pracovní poměr výpovědí. Musí to však učinit do 15 dnů ode dne, kdy byl o takovém přechodu informován, a to v období nejpozději 30 dnů před tímto přechodem. Pracovní poměr pak skončí uplynutím 15 dnů, nejpozději dnem, který předchází dni nabytí účinnosti přechodu. Dřívější úprava lhůty nestanovila.

Nebyl-li o přechodu informován nejpozději 30 dnů před tímto přechodem, může dát v této souvislosti výpověď do 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto přechodu. Pracovní poměr skončí uplynutím výpovědní doby, která činí 15 dnů a je odlišná od obvyklé výpovědní doby (nejméně dvou měsíční). Začíná dnem, kdy byla doručena zaměstnavateli. Byla-li výpověď dána před dnem nabytí účinnosti přechodu, pracovní poměr skončí nejpozději dnem, který předchází dni nabytí účinnosti tohoto přechodu.

Důvodem je, že od zaměstnance není možné spravedlivě požadovat, aby jeho pracovní poměr přešel na jiného zaměstnavatele, jestliže má zaměstnanec o svém dalším pracovním uplatnění jinou představu.

Příklad:

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů se uskutečňuje k 1. 1. Zaměstnanec může dát výpověď v souvislosti s tímto přechodem ještě v listopadu a výpovědní doba skončí v prosinci uplynutím 15 dnů. Jestliže zaměstnanec nebyl informován 30 dnů před účinností přechodu, v uvedeném případě do 30. listopadu, má možnost k podání výpovědi ještě ve lhůtě 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti přechodu práv a povinností. V tomto případě do konce února.

Důvod neplatnosti

Nelze taxativně uvést důvody, pro které může soud vydat rozhodnutí, že výpověď z pracovního poměru je neplatná. Nejčastěji se jedná o **nedodržení základních zákonných podmínek pro účinnost výpovědi** : špatné vyličení skutkového stavu, který vedl zaměstnavatele k výpovědi, nesprávně formulovaný výpovědní důvod, ústní výpověď, nedoručení výpovědi do vlastních rukou zaměstnance, není zachována příčinná souvislost mezi rozhodnutím organizační změny a výpovědí, ukončení výpovědní doby před uplynutím jejího posledního dne před realizací organizační změny apod. *Jestliže bude organizační změna např. realizována od 1.dubna 2021 a zaměstnavatel o ní rozhodl v listopadu 2020, nemůže dát výpověď dříve, než v lednu 2021 (pokud se se zaměstnancem nedohodl jinak). Musí to být provedeno tak, aby výpovědní doba uplynula nejdříve 31.března 2021.*

Náhrada mzdy za neplatnou výpověď

Při neplatné výpovědi musí zaměstnavatel počítat i s tím, že bude povinen nahradit zaměstnanci mzdu za dobu, kdy mu nezajistil jinou práci. Právní úprava je pro zaměstnavatele v tomto směru výhodnější, neboť mohou podat soudu návrh na uplatnění **tzv. moderačního práva**.

Dal-li zaměstnavatel zaměstnanci neplatnou výpověď nebo zrušil-li s ním zaměstnavatel neplatně pracovní poměr okamžitě nebo ve zkušební době, a oznámil-li zaměstnanec zaměstnavateli bez zbytečného odkladu písemně, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, jeho pracovní poměr trvá i nadále a zaměstnavatel je povinen poskytnout mu náhradu mzdy nebo platu. **Náhrada přísluší zaměstnanci ve výši průměrného výdělku ode dne, kdy oznámil zaměstnavateli, že trvá na dalším zaměstnávání, až do doby, kdy mu zaměstnavatel umožní pokračovat v práci nebo kdy dojde k platnému skončení pracovního poměru (§ 69 odstavec 1 zák. práce).**

Může se však uplatnit moderační (zmírňující) právo soudu. **Zaměstnavatel může navrhnout, aby soud s přihlédnutím k řadě okolností rozhodl o tom, že náhrada mzdy přísluší jen za 6 měsíců.**

---

¹⁾ Michaela Zuklínová, Právní jednání podle občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., Linde Praha 2013, strana 51 až 53.

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/zdanlive-ustni-skonceni-pracovniho-pomeru-112409.html> (20.2. 2021)

IV.

Články a názory

1) Nesprávně vybraný soudní poplatek v civilním soudním řízení a obrana proti němu

Navzdory skutečnosti, že problematika vybírání soudních poplatků představuje pouze nepatrnou část civilního práva procesního, nejedná se v žádném případě o otázku zanedbatelnou. V praxi se lze nezdědkou setkat s tím, že řešení procesněprávní části řízení je daleko složitější, než jeho hmotněprávní jádro. Nejen účastníci, ale i samotné soudy se v této problematice dopouštějí chyb, které mohou mít zásadní vliv na průběh řízení, případně mohou mít za následek negativní zásah do majetkové či právní sféry účastníka řízení, či dokonce vznik protiprávního stavu.

V tomto článku se tedy věnujeme problematice vybrání soudního poplatku v rozporu s platnou právní úpravou v civilním soudním řízení a nastiňujeme možné postupy k dosažení vrácení nesprávně uhrazených částek.

Právní úprava soudního poplatku a jeho definice

Institut soudního poplatku je komplexně upraven zákonem České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále i jen „ZoSP“). Pojem soudní poplatek, ani jeho účel, nejsou tímto zákonem definovány. Při chybějící legální definici je nezbytné vycházet zejména z odborné literatury ¹⁾. S ohledem na téma tohoto článku se zde zaměříme na účel soudního poplatku; je-li totiž **poplatek vybrán bez toho, aby naplnil předpokládaný účel, jedná se implicitně a zásadně o poplatek vybraný nesprávně**. Soudní poplatek má tři základní funkce, a to:

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

- fiskální – ten, kdo služeb soudu využívá, by měl přispět na úhradu nákladů s činností soudů spojených;
- regulační – má za úkol odradit od šikanózních, malicherných a dalších bezdůvodných návrhů, kterými by byly soudy jinak zahlceny;
- motivační – má za cíl motivovat účastníky k řešení případných sporů pokud možno mimosoudní cestou ²⁾.

Případy nesprávně vybraného soudního poplatku

Předmětem soudního poplatku jsou, vedle jednotlivých úkonů prováděných soudy a úkonů správy soudu, řízení vedená před soudy České republiky, a to v případech úkonů uvedených v sazebníku poplatků, který je přílohou ZoSP. Sazebník stanoví základ a sazbu soudního poplatku, a to buď ve formě pevné částky, nebo procentuálního vyjádření ³⁾. K nesprávnému vybrání soudního poplatku tak z povahy věci může dojít v případech, kdy:

- Soudní poplatek je vybrán v nesprávné výši.
- Soudní poplatek byl vybrán, ačkoli neměl být vybrán vůbec.

K chybě přitom může dojít jak na straně účastníka řízení, tak na straně soudu. Účastník řízení může nesprávně určit výši soudního poplatku, popřípadě dojde k chybnému závěru, že poplatkovou povinnost vůbec má, a bez dalšího takový soudní poplatek soudu uhradí. V těchto případech je většinou řešení nastalé protiprávní situace poměrně jednoduché a rychlé (blíže se možným způsobům nápravy věnujeme dále v tomto článku).

Zkušenosti z praxe však ukazují jako problematičtější řešení těch situací, kdy je protiprávní stav způsoben chybou na straně soudu, tedy případů, kdy je samotným soudem nesprávně určena výše soudního poplatku nebo kdy soud dojde k závěru, že poplatková povinnost na předmětný případ dopadá, ačkoli tomu tak není. Příkladem může být případ, kdy není jisté, který orgán veřejné moci má pravomoc spor rozhodnout. Pravomoc k rozhodování určitého sporu může být například dovozena (novou, od dosavadní judikatury odchylnou) judikaturou až dlouho poté, co již bylo řízení zahájeno a vedeno u orgánu, který nikdy neměl pravomoc ve věci rozhodovat ⁴⁾. Může tak nastat situace, kdy je dodatečně zjištěno, že soudní poplatek, který byl původně vybrán na první pohled v souladu s právní úpravou i tehdy ustálenou judikaturou, neměl být vybrán vůbec ⁵⁾. Uplyne-li navíc od vybrání poplatku již delší doba (například v řádu několika let), může být pro soudy procesní uchopení takového stavu o to problematičtější.

Vrácení soudního poplatku

Vrácení soudního poplatku je upraveno v ustanovení § 10 ZoSP. V jeho prvním odstavci je stanoveno: „Soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povi-

nen. Bylo-li na poplatku zaplacen více, než činila poplatková povinnost, vrátí soud přeplatek.“⁶⁾ Uvedené ustanovení § 10 odst. 1 ZoSP je možné aplikovat pouze na situace, kdy účastník nesprávně uhradil soudní poplatek bez toho, že by byl k jeho uhrazení soudem vyzván; na ostatní situace nesprávné úhrady soudního poplatku dopadá ustanovení odstavce druhého.

Ustanovení § 10 odst. 2 ZoSP stanoví povinnost soudu vrátit soudní poplatek v případě, že k jeho zaplacení došlo na základě nesprávného soudního rozhodnutí (dle 4 odst. 1 písm. e) až j) ZoSP), nebo na základě nesprávné výzvy soudu (vydané dle § 9 odst. 1 ZoSP). V prvně uvedeném případě je soud povinen postupovat dle ustanovení § 12 odst. 1 ZoSP, které upravuje změnu či zrušení vydaného rozhodnutí v rámci autoremedury; v posléze uvedeném případě pak soud postupuje dle § 10 ZoSP (výzvu totiž není třeba rušit ani měnit, viz dále). V každém případě však soud postupuje při vrácení nesprávně vybraného soudního poplatku z úřední povinnosti (ex officio)⁷⁾.

Ustanovení § 12 ZoSP ve svém prvním odstavci stanoví: „Vydá-li soud nesprávné rozhodnutí o uložení povinnosti zaplatit soudní poplatek, toto rozhodnutí změní nebo zruší i bez návrhu.“. V druhém odstavci je pak stanovena lhůta 3 let od právní moci rozhodnutí o uložení povinnosti zaplatit poplatek, kdy může soud změnu nebo zrušení „pravomocně provést“. Z dikce tohoto ustanovení je zřejmé, že postup jím upravený je možné uplatnit pouze v úzké škále případů, kdy soud rozhodl o uložení povinnosti soudní poplatek zaplatit rozhodnutím⁸⁾.

V ostatních případech pak soud postupuje podle ustanovení § 10 ZoSP.

Situace, v nichž soud vrací zaplacený soudní poplatek, a jež jsou upraveny v ustanovení § 10 ZoSP, je možné obecně rozdělit do dvou základních skupin: (i) na případy, kdy poplatková povinnost existovala a poplatek byl vybrán ve správné výši, avšak navzdory uvedenému je nutné soudní poplatek ze zákonem stanoveného důvodu poplatníkovi vrátit, a to buď zcela, nebo příslušně snížený; a (ii) případy, kdy poplatková povinnost již od počátku nebyla (ať už zcela, či co do části uhrazeného poplatku) vůbec dána.

Níže se budeme podrobněji věnovat problematice nesprávně vybraného soudního poplatku, jež spadá mezi situace uvedené ad (ii), na které dopadají postupy zakotvené v odstavcích 1 a 2 ustanovení § 10 ZoSP.

V praxi je možné se setkat s postupem soudů, kdy na případy, které spadají pod úpravu obsaženou v prvních dvou odstavcích § 10 ZoSP, tyto nesprávně aplikují ustanovení jiných odstavců tohoto ustanovení, a to i přesto, že hypotéza obsažená v těchto dalších odstavcích na tyto případy vůbec nedopadá a jejich aplikace tak proto není možná.

Příkladem může být opět již výše zmiňovaná situace, kdy dojde k zastavení soudního řízení v důsledku nedostatku pravomoci soudu věc projednat. Máme za to, že v takových případech je nutné dojít k závěru, že předmětné řízení poplatkové povinnosti podle ZoSP nepodléhá vůbec a od počátku ani nepodléhalo ⁹⁾. Soud by tedy měl postupovat (v závislosti na konkrétní situaci) podle ustanovení § 10 odst. 1 nebo § 10 odst. 2 ZoSP, která na tyto případy dopadají a příslušnému účastníku řízení uhrazený poplatek vrátit z účtu soudu v plné výši. V praxi však dochází k tomu, že soud v takovémto případě odmítne vrátit vybraný soudní poplatek buď úplně, nebo jej nevrátí v plné výši ¹⁰⁾. Opírá se přitom o ustanovení § 10 odst. 3 ZoSP ¹¹⁾, dle kterého se vrací soudní poplatek snížený o 20% v situaci, kdy došlo k zastavení řízení před prvním jednáním; *a contrario* případně dovodí, že v případě, kdy řízení bylo zastaveno později než před prvním jednáním ve věci (a nedojde-li k jiné, zákonem předpokládané situaci), se zaplacený soudní poplatek nevrací. V praxi tak dochází k tomu, že soud s odkazem na ustanovení § 10 odst. 3 ZoSP přistoupí k vrácení pouze 80% uhrazeného soudního poplatku tam, kde došlo k zastavení řízení před prvním jednáním ve věci, případně poplatek nevrátí vůbec, bylo-li ve věci jednáno a k zastavení řízení v důsledku nedostatku pravomoci soudu věc projednat došlo až následně. Argumentace soudů je v těchto případech taková, že absence pravomoci soudu v řízení rozhodnout neznamená, že nemohlo dojít k zahájení řízení, se kterým je spojena poplatková povinnost; tedy, že se zahájením řízení je vždy komplementárně spojena činnost soudů, a podle některých soudů je tak spravedlivé po poplatníkovi požadovat, aby se na této činnosti finančně podílel ¹²⁾. Nelze však přehlédnout, že při takovém postupu soud aplikuje na předmětnou situaci právní normu, která na ni vůbec nedopadá. V situaci, kdy soud neměl pravomoc řízení vést, je nutné aplikovat § 10 odst. 1 nebo 2 ZoSP, a soud je tedy povinen zaplacený poplatek vrátit v plné výši, a to i tehdy, pokud ve věci jednal, případně dokonce i vydal meritorní rozhodnutí.

Možné způsoby obrany účastníka

Nejdříve je nutno zdůraznit, že soud by měl přistoupit k vrácení nesprávně uhrazeného soudního poplatku z úřední povinnosti, bez nutnosti další aktivity na straně účastníka. Pokud však zůstává, ať už z jakéhokoli důvodu, nečinný, nezbyvá účastníkovi, než vyvinout aktivitu vlastní. V každém případě však nezdědka dochází k tomu, že řízení, v jehož rámci došlo k nesprávnému vybrání soudního poplatku, již probíhá na odlišném stupni, případně již může být dokonce pravomocně skončeno, což soudům v některých případech činí procesní i výkladové potíže a tuto skutečnost považují za překážku vydání rozhodnutí o vrácení soudního poplatku. Taková překážka však objektivně není dána, neboť úprava obsažená v ZoSP je úpravou specifickou, aplikovatelnou nezávisle na tom, zda dosud probíhá řízení ve věci samé, nebo jde o věc již pravomocně skončenou. Co do hrazení a případného vrácení soudního poplatku se totiž jedná o fiskální právní vztah mezi účastníkem řízení, který poplatek zaplatil, a státem, který jej vybral. Tento vztah je tak fakticky zcela nezávislý na právním vztahu, na základě kterého vznikl spor, který je předmětem řízení, v jehož rámci došlo k protiprávnímu

vybrání soudního poplatku. Soud tak může/musí o soudním poplatku (tedy i o jeho vrácení) rozhodovat nezávisle na běhu řízení ve věci samé.

Nejsnazším, a v praxi často i účinným, způsobem obrany účastníka proti nesprávně vybranému soudnímu poplatku je neformální podnět, kterým upozorní příslušný soud na nesprávně vybraný poplatek, a soud zároveň požádá o jeho vrácení.

Postupu soudu v případech, kdy poplatková povinnost byla uložena rozhodnutím soudu (a tedy soud postupuje dle § 12 ZoSP), jsme se věnovali již výše; pokud jde o případy, kdy k vybrání soudního poplatku došlo na základě nesprávné výzvy soudu, je třeba postupovat podle § 10 odst. 2 ZoSP. Zde je vhodné připomenout, že výzva soudu má povahu pouze deklaratorního usnesení ¹³⁾, a její existence tudíž soudu nebrání, aby o vrácení nesprávně vybraného soudního poplatku rozhodl i přesto, že původní nesprávná výzva zůstane nezměněna. Příslušný soud na základě neformálního podnětu účastníka přistoupí k vrácení nesprávně vybraného poplatku na základě § 10 ZoSP, a to z úřední povinnosti (viz výše). Podnět musí být adresován soudu prvního stupně jako soudu příslušnému rozhodovat ve věcech poplatků za řízení dle § 3 odst. 1 ZoSP.

V případě, že na základě neformálního podnětu nedojde ze strany soudu k vrácení nesprávně vybraného soudního poplatku, může poplatník přistoupit k podání formální žádosti o vrácení předmětného soudního poplatku, či jeho části. Žádost, stejně jako podnět, musí být adresována soudu prvního stupně a měla by obsahovat přesné vymezení částky, jejíž vrácení se žadatel domáhá, a vymezení důvodů, pro které považuje žadatel poplatek za vybraný v rozporu se zákonem. Podáním takové žádosti dojde k zahájení řízení o žádosti žadatele o vrácení soudního poplatku.

Při rozhodování ve věcech poplatků soud postupuje podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, nestanoví-li ZoSP jinak (srov. § 13 odst. 1 ZoSP). V řízení o žádosti o vrácení soudního poplatku rozhoduje soud prvního stupně usnesením, proti kterému je přípustné odvolání. Soud prvního stupně je, jak judikoval Ústavní soud, povinen se s žádostí poplatníka o vrácení zaplaceného soudního poplatku vypořádat vždy formou rozhodnutí ¹⁴⁾.

Je třeba dodat, že ZoSP ve svém ustanovení § 10 odst. 10 stanoví pro možnost vrácení poplatku lhůtu 10 let od konce kalendářního roku, v němž došlo k uhrazení soudního poplatku ¹⁵⁾. Jedná se o lhůtu prekluzivní, tedy po uplynutí této lhůty již nelze poplatek ani případný přeplatek poplatníkovi vrátit.

Závěrem zbývá uvést, že v praxi jsme se setkali s různými postupy soudů při řešení problematiky nesprávně vybraného soudního poplatku, a rozhodovací praxe nižších soudů je tedy nejednotná. Do doby jejího sjednocení judikaturou Ústavního soudu lze bohužel předpokládat,

že tato nejednotnost přetrvá a k popsaným chybám bude docházet i nadále.

---

¹⁾ Hendrychová, D. a kol.: Právnícký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, či Bakeš, M., Karfíková, M., Kotáb, P., Matková, H. a kol.: Finanční právo 6. upravené vydání. Praha C. H. Bek, 2012, str. 246 – 248.

²⁾ Waltr, R.: Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020: komentář k ustanovení § 1.

³⁾ Bakeš, M., Karfíková, M., Kotáb, P., Matková, H. a kol.: Finanční právo 6. upravené vydání. Praha C. H. Bek, 2012, str. 246 – 248.

⁴⁾ Touto problematikou se mimo jiné zabýval Ústavní soud ČR v nedávném nálezu ze dne 19. května 2020, sp. zn. III. ÚS 124/20.

⁵⁾ Ve všech případech, kdy je soudní poplatek vybrán v rozporu s platnou právní úpravou, dochází ke vzniku bezdůvodného obohacení na straně státu, jelikož dle ustanovení § 8 odst. 2 ZoSP je soudní poplatek příjmem státního rozpočtu.

⁶⁾ Za předpokladu, že poplatek či jeho přeplatek převyšuje částku 50,- Kč. Toto omezení se však vztahuje pouze k situacím upraveným ustanovením prvního odstavce § 10, tedy na případy, kdy účastník uhradil soudní poplatek bez předchozí výzvy soudu k jeho uhrazení.

⁷⁾ Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2011 Sb., ze dne 9. února 2011, II. Zvláštní část: k bodu 13

⁸⁾ Proti němuž je navíc přípustné odvolání, lze tedy předpokládat, že většina vadných rozhodnutí v tomto směru bude vyřešena v rámci řízení o opravném prostředku.

⁹⁾ K tomu srov. např. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. dubna 2015, sp. zn. 62 Co 175/2015

¹⁰⁾ Např. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. září 2019, sp. zn. 32 Cdo 2249/2019, v němž Nejvyšší soud rozhodl o nedostatku pravomoci soudů vést řízení ve věci a zároveň upravit i výrok o soudním poplatku, bez toho, aby se touto otázkou podrobněji zabýval.

¹¹⁾ Ustanovení § 10 odst. 3 ZoSP stanoví (cit.): „Soud vrátí z účtu soudu i zaplacený poplatek za řízení, který je splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti, snížený o 20 %, nejméně však o 1000 Kč, bylo-li řízení zastaveno před prvním jednáním. Obdobně vrátí soud poplatníkovi přeplatek na poplatek (odpovídající část poplat-

ku) vzniklý podle § 6a odst. 3, bylo-li řízení zastaveno jen zčásti. Byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek.“

¹²⁾ Např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. září 2019, sp. zn. 17 Co 108/2019, jež bylo předmětem přezkumu v nálezu ÚS ze dne 19. května 2020, sp. zn. III. ÚS 124/20

¹³⁾ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2020, sp. zn. 30 Cdo 870/2019

¹⁴⁾ Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. června 2012, sp. zn. IV ÚS 1890/12

¹⁵⁾ V této souvislosti je na místě také uvést, že lhůta neběží, je-li řízení podle zvláštního právního předpisu přerušeno

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/nespravne-vybrany-soudni-poplatek-v-civilnim-soudnim-rizeni-a-obrana-proti-nemu-112501.html>
(21.2. 2021)

2) Obecní systém odpadového hospodářství

Ve sbírce zákonů byl dne 16. prosince 2020 uveřejněn nový zákon o odpadech ¹⁾, který od 1. ledna 2021 přináší významné změny v právní úpravě nakládání s odpady. Nový zákon lze chápat i jako **harmonogram postupně se zpřisňujících opatření, které vedou k ochraně životního prostředí**. Některé povinnosti začnou doléhat na původce odpadu až v následujících letech, jako například již předem avizovaný zákaz skládkování v roce 2030. Některé nové povinnosti jsou však již v současné době aktuální a k jejich plnění by mělo dojít bez zbytečného odkladu, a to například povinnost obcí nastavit obecní systém odpadového hospodářství ²⁾.

Nastavení obecního systému představuje evoluční změnu v přístupu obcí k odpadovému hospodářství. Obce by měly nově strategicky zvážit, jak k nakládání s komunálním odpadem přistoupí, jak nastaví poplatkovou povinnost původců odpadu a zároveň i jak vyhoví požadavkům na transparentnost a hospodárnost odpadového hospodářství.

Obecní systém má zejména upravit nakládání s komunálním odpadem a zajistit naplnění cílů obecního odpadového hospodářství. Vedle „povinných“ součástí, jako nastavení přebírání odpadu, shromažďování tříděného odpadu a dalších, by měla být, resp. může být upravena i možnost zapojení ostatních původců do obecního systému, nebo i určení systému zpětného odběru výrobků s ukončenou životností. Cílem obcí by mělo být, mimo jiné, nastavit systém tak, aby se postupně zvyšoval podíl odděleně recyklovaných složek odpadu, a to od minimálně 60 % od roku 2025, po alespoň 65 % od roku 2030 a následně 70 % v kalendářním roce

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

2035 a následujících letech. Zákon o odpadech předpokládá vydání obecního systému ve formě obecně závazné vyhlášky.

Poplatky za komunální odpad

Změny se dotkly i poplatků za komunální odpady. Ty samozřejmě musí být určeny v souladu s obecním systémem, přičemž nově jsou upraveny pouze zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, který dává možnost volby mezi poplatkem za obecní systém odpadového hospodářství nebo poplatkem za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci ³⁾. Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství představuje de facto paušální platbu obdobnou stávající právní úpravě. Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci je naopak založen na skutečném množství vyprodukovaného odpadu, který byl odložen do soustředňovacích nádob nebo na určená místa, případně na kapacitě soustředňovacích prostředků za poplatkové období (je určen na základě hmotnosti nebo objemu odpadu, či kapacity soustředňovacích prostředků). Na nové nastavení poplatků mají obce čas do konce roku 2021. Do té doby v souladu s přechodným ustanovením § 156 odst. 3 zákona o odpadech mohou obce vybírat poplatek za komunální odpad, který zavedly přede dnem nabytí účinnosti nového zákona dle zákona 185/2001 Sb.

Transparentnost, hospodárnost a veřejné zakázky

Obce musí nově pamatovat i na to, že mají povinnost informovat jednou ročně občany o fungování obecního systému, viz § 60 odst. 4 zákona o odpadech, a to v rozsahu kvantifikovaných výsledků systému, tak nákladů na provoz systému. Cílem tohoto ustanovení je zajištění transparentnosti fungování obecního systému nakládání s odpady a veřejné kontroly jeho financování.

Zákon o odpadech tímto ustanovením doplňuje a částečně duplikuje i právní úpravu zadávání veřejných zakázek. Obce, jakožto veřejní zadavatelé, mají ve smyslu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, a zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv, již v současné povinnost jednat transparentně a uveřejňovat informace o finančních závazcích a i uveřejňovat smlouvy uzavřené s dodavateli, a to i na poli odpadového hospodářství. V této rovině obce externě nejčastěji zajišťují shromažďování, svážení a odstraňování odpadu. Všechny tyto typy smluv, tedy jak zajištění svozové společnosti, tak i zajištění typicky provozovatele skládky odstraňující, či využívající odpad, jsou veřejnými zakázkami a musí být uzavřeny v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek. Z pohledu obcí je pak nutné koordinovat veškeré činnosti při zadávání těchto zakázek tak, aby vysoutěžené plnění odpovídalo obecnímu systému a nastavení poplatkové povinnosti. Stejně tak jako v současné době, mohou obce plnit své povinnosti prostřednictvím dobrovolného svazku obcí.

Důležité je doplnit, že nesplněním povinností v oblasti nakládání s komunálním odpadem se

obec může dopustit přestupku, za který lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč. Přestupky obcí bude projednávat Česká inspekce životního prostředí. Vzhledem k zvýšeným nárokům na obce a nastaveným cílům ochrany životního prostředí lze očekávat, že inspekce bude splnění povinností obcí důsledněji kontrolovat.

---

¹⁾ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech;

²⁾ Ve smyslu ustanovení § 59 a § 60 zákona č. 541/2020 Sb.;

³⁾ Viz ustanovení § 10d zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích;

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/obecni-system-odpadoveho-hospodarstvi-112515.html>
(21.2. 2021)

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 29.1 2021 do 26.2. 2021 bylo vydáno celkem 70 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 3 sdělení ministerstev a jiných oprávněných orgánů, 0 sdělení úřadů, 0 sdělení Státní volební komise, 0 sdělení Národní rozpočtové rady, 6 nařízení vlády, 38 usnesení vlády, 10 vyhlášek, 9 zákonů, 0 úplných znění zákona, 3 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavních zákonů, 1 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období nebyl schválen žádný zásadní právní předpis či novela nebo změna již zásadního právního předpisu existujícího, který by byl stěžejně nápomocen v poradenské činnosti občanských poraden či který by byl výslovně spjat s obvyklými dotazy veřejnosti.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 28. února 2021

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz